

B] **WOORDEN DIE ZWAAR OP DE MAAG BLIJVEN
LIGGEN. “FEESTELIJK ZWEET” VAN
RUTH LASTERS**

Waar haal je als jonge auteur de mosterd? Je volgt het spoor van illustere voorgangers: “Vertel een goed verhaal”, laat Renate Dorrestein haar personage Topaas uit Noorderzon¹ zeggen, een raad die ze in haar eigen *gothic novels* in de praktijk brengt. Monika Van Paemel repliceert: “Verhaal of geen verhaal, als de taal niet deugt, blijft het rommel.”² Behoedster van alle schrijvende vrouwen, Annie Romein-Verschoor, vindt vooral dat het verhaal representatief moet zijn voor de mensheid en geen gevalletje mag blijven. Precies dat bepaalt of de auteur een Homerus wordt of een vrouw-aan-de-pomp blijft.³ En om een Homerus te worden, gelooft Paul Claes in het bestuderen van de Abrahams van de literatuur: “Zonder herhaling is er geen mythe, zonder mythe is er geen begin.”⁴

De raad van Dorrestein opvolgend, vertelt Ruth Lasters (°1979) in haar tweede roman *Feestelijk zweet* een verhaal. Twee verhalen, strikt genomen. In de oneven hoofdstukken maakt de lezer kennis met Meria Vidriz, een vrouw van in de veertig die om onduidelijke redenen in de gevangenis zit. Met stukjes en beetjes komt de lezer een en ander over Meria’s verleden te weten. Zij is immers “de vertelster” van het groepje vrouwen dat samen een cel deelt en dat verder bestaat uit een vraagster, een beantwoordster en een bemoeizieke verbeteraarster. Dus vertelt Meria verhalen. Verhalen in het verhaal dus. Over de minnaar van haar moeder die zo’n smetvrees had dat haar moeder bij elk van zijn bezoeken een nieuwe wc-borstel in huis haalde. Over haar vriendin Hatice, die Meria’s passie voor tekenen aanwakkert, waardoor ze boeken vol schetst met gezichtsexpressies van beroemdheden als Olga Korbout, Lenin en Paul McCartney. Over het tegen haar wil babysitten voor kinderen van de burens. Over haar huwelijk met een jointrokende man die het babysitten verkeerd interpreteert en een crèche voor haar bouwt. Maar vooral over Igor Juranec, de man door wie ze, hoewel onschuldig, in de gevangenis belandde...

Het verhaal van Igor, verteld in de even hoofdstukken, vormt het grootste deel van het boek. Na twee mislukte relaties krijgt Igor te horen dat

hij kanker heeft, mestcellen, zo noemt hij het zelf. In een poging in zijn resterende leven iets groots te verwezenlijken besluit hij een presidentskandidaat te chanteren en met dat geld zijn arme burens gelukkig te maken. In die periode ontmoet hij Meria....

Wat doe je om je verhalen geen “gevalletje” te laten blijven en je roman epische allures te geven? Je plaatst het gebeuren in een niet nader genoemde ex-Sovjetrepubliek in een onbepaalde tijd (hoewel Michael Jackson al tien jaar dood is en, sic, Gorbatsjov twee jaar president af). Je speelt wat met de echo's van de grote literatuur. Igors lijfboek is letterlijk (hij draagt het altijd bij zich) en figuurlijk (hij leeft net als het bewonderde personage met de dood voor ogen) Leo Tolstoj's *De dood van Ivan Iljitsj*. Jammer genoeg werkt het niet. De exotische setting geeft het verhaal geen meerwaarde, maar maakt het voor de lezer ongrijpbaar en weinig herkenbaar. En de verwijzing naar Tolstoj past in dit plaatje, maar blijft dode letter in plaats van als een echo te weerklinken.

Veel spannends gebeurt er niet in beide verhaallijnen. Meria krijgt de kans om uit de gevangenis te ontsnappen maar doet dat niet, uit angst gelycht te worden als “de zottin die bij velen walging opriep”. Igor wordt steeds zeker en ziet zijn grootse plannen jammerlijk mislukken. Toch wordt de lezer in spanning gehouden: wat heeft Meria nu misdaan en wat heeft Igor daarmee te maken? Pas op de allerlaatste bladzijden wordt die nieuwsgierigheid bevredigd, wanneer het raadsel in een ietwat ongeloofwaardige scène uit de doeken wordt gedaan.

Lasters houdt van de taal. Woorden zijn haar vrienden en laten zich gewillig door haar pen schikken tot lange volzinnen met treffende vergelijkingen, metaforen en andere stijlfiguren. Haar correcte en treffende woordkeuze geeft de lezer al na een paar bladzijden, net zoals de genode gast aan het begin van de maaltijd, een wow-gevoel. Deze vrouw kan schrijven! “Umberta had zichzelf, en daarna ook ons, leren denken dat wij op de maan zaten, op een soort maan waar geen wolf naar huult, geen mens melige songs over schrijft, geen kind naar staart.”

Jammer echter dat Lasters niet geluisterd heeft naar de raad van die andere grote voorganger, Godfried Bomans, dat schrijven schrappen is. De lezer moet en zal zich door 332 dichtbedrukte

pagina's worstelen. Pagina's die bol staan van de vergelijkingen en andere taalspitsvondigheden. Op zich is daar niets mis mee. Maar net zoals je bij het begin van een feestelijke maaltijd denkt nooit genoeg te zullen hebben omdat het zo lekker is en toch met een zware maag van tafel gaat, kan ook een teveel aan woorden de lezer een indigestie bezorgen.

Lasters herhaalt zichzelf. Niet alleen in de verhaallijn – zowel Meria als Igor vertellen hun gezamenlijke geschiedenis, zij het met een andere stem maar met te weinig perspectiefwisseling om boeiend te zijn – maar ook met de taal. Keer op keer lezen we welke medicijnen Igor inneemt tegen welke kwalen en andere zaken die de verhaallijn afremmen en de spanningsopbouw breken. Wat in het begin een muzikale woordspeling is, wordt al snel overbodige informatie.

Soms moet je je vriendjes kunnen doden. Ook dat zou een wijze les zijn voor Ruth Lasters. Want deze vrouw heeft talent. Om nog eens de groten te citeren – dat is toch een van de eisen waaraan een romanschrijver volgens Annie Romein-Verschoor moet voldoen: 1. talent, 2. een grote betrokkenheid bij het verhaal, 3. een niet minder grote afstandelijkheid tegenover datzelfde verhaal en 4. nog eens talent.⁵ Laat Ruth Lasters vooral adviezen 2 en 3 ter harte nemen.

GERTI WOUTERS

RUTH LASTERS, *Feestelijk zweet*, Meulenhoff/Manteau, Antwerpen, 2010, 264 p.

Noten

- (1) Renate Dorrestein, *Noorderzon*, Noorderzon, 1986.
- (2) Monika Van Paemel, “Moeder waarom schrijven wij”, in *Lef7*, 1981.
- (3) Annie Romein-Verschoor, *Vrouwenspiegel*, 1936.
- (4) Paul Claes, *Echo's echo's*, 1988.
- (5) Annie Romein-Verschoor, *Vrouwenspiegel*, 1978.